

Europese natuurherstelwet, de druppel te veel?

Terwijl de lidstaten nog niet in het reine zijn met beslissingen van dertig jaar geleden, dienen zich in het kader van de Green Deal nieuwe beslissingen aan met juridisch bindende doelstellingen voor de komende tien tot dertig jaar. Ze komen van alle kanten. Was het niet juist de bedoeling dat de Green Deal een totaalproject zou zijn dat opdeling van bevoegdheden, overlapping en opeenstapeling van besluitvorming, politiek opbod, verzuiling of verkokering van Europese reglementering moest tegengaan? Niet zo, dus.

Jacques Van Outryve, senior writer / Illustraties: Joris Snaet

Mocht je niet meer weten vanwaar de wind waait: de Europese Green Deal, voor een klimaatneutraal Europa tegen 2050, heeft goede bedoelingen. Je kan er onmogelijk tegen zijn. Het project pakt op papier alle economische en maatschappelijke sectoren aan voor een betere toekomst. Waarom voelt de landbouwsector zich dan zo geïsoleerd? Omdat de Europese Unie de landbouwsector van oudsher in haar greep heeft, in tegenstelling tot andere sectoren. Voor andere sectoren hangt Europa meer af van de goodwill van de lidstaten. Het is geen toeval dat de Europese Commissie in het kader van

de Green Deal haar 'EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030' tezamen uitbracht met de 'Van boer tot bord-strategie' (Farm to Fork). De ene wil de natuur terug in ons leven brengen. De andere wil een eerlijk, gezond en milieuvriendelijk voedselsysteem verzekeren. Zo werd vorig jaar het wetsvoorstel voor een ambitieuze Europese natuurherstelwet in het kader van die EU-biodiversiteitsstrategie tegelijk gepresenteerd met voorstellen om het gebruik en het risico van pesticiden tegen 2030 te halveren. Meteen was de stemming gezet: de landbouw zal de klussen wel klaren. Voeg daar nog aan toe dat de Europese landbouwcommissie

saris niet eens gevraagd was en dus niet aanwezig was op de persvoorstellingen. Anderen bepalen hoe de landbouw en de voedselsystemen er in de toekomst zullen uitzien. Dat is een klacht die eerder op het jaar ook door een aantal Europese landbouwministers werd geuit: "Mogen wij ook nog een zeg hebben over landbouw?"

Wat moet hersteld?

Op 22 juni legde de Europese Commissie ambitieuze voorstellen neer om beschadigde ecosystemen te herstellen en de natuur in heel Europa terug te brengen, zowel op landbouwgronden als in zeeën, zowel in bossen als in ▶

Van de week

stedelijke omgevingen. 80% van de Europese habitats verkeren in slechte (lees: beschadigde) staat. Voor elke EU-lidstaat moeten juridisch bindende doelstellingen voor natuurherstel worden vastgelegd die de bestaande wetgeving – denk aan de Europese vogel- en habitatrichtlijnen – aanvullen (lees: versterken/uitbreiden). Zo moet tegen 2030 – dat is al over zeven jaar – voor ten minste 20% van de land- en zeegebieden van de Europese Unie maatregelen voor natuurherstel zijn ingevoerd en tegen 2050 voor alle ecosystemen in slechte staat. Dat is die 80% die hoger werd vermeld. “Herstel van biodiversiteit is een investering in de toekomst, in voedselzekerheid, in klimaatbestendigheid, in gezondheid en welzijn,” zo luidt de motivatie. Het is de Europese Commissie met dit initiatief niet om natuurbescherming of -behoud, maar uitdrukkelijk om herstel van de Europese natuur te doen. Wat is het verschil? Onder herstel wordt verstaan: ‘Het proces van actief of passief ondersteunen van herstel

van een ecosysteem in een goede toestand – van een habitatype in de best haalbare toestand en in zijn gunstige referentiegebied, van een habitat van een soort naar een toereikende kwaliteit en kwantiteit of van soortenpopulaties tot toereikende niveaus – als een middel om de biodiversiteit en de veerkracht van een ecosysteem in stand te houden of te verbeteren.’ Dat is meer dan een mond vol! Zo ook worden ‘gunstig referentiegebied’, ‘goede toestand’, ‘toereikende kwaliteit en kwantiteit’ en andere begrippen wat omfloerst gedefinieerd. Het is duidelijk dat vele woorden voor interpretatie vatbaar zijn. In tegenstelling tot de vogel- en habitatrichtlijn, gaat het bij de natuurherstel niet om een richtlijn maar een verordening die dus onmiddellijk bindend is voor de lidstaten. Zij zullen nationale herstelplannen moeten opstellen die vooraf door de Europese Commissie worden goedgekeurd. Jawel, zoals we dat kennen van andere Europese maatregelen zoals het nieuwe GLB. In tegenstelling tot een

richtlijn houdt Europa bij een verordening zelf alle begin-, tussen- en eindtouwjes in handen. Bovendien worden een pak ‘gedelegeerde handelingen’ voorzien waardoor de Europese Commissie als het ware vrij spel krijgt om ook kort op de bal te spelen. Het wetsvoorstel is bedoeld als aanvulling en moet naast uitbreiding en versterking een impuls geven aan een betere coördinatie en uitvoering van het bestaande milieubeleid. Denk aan de vogel- en habitatrichtlijnen, de kaderrichtlijn Water, de verordening inzake invasieve uitheemse soorten, de nieuwe Europese bosstrategie en zelfs de biodiversiteitsdoelstellingen binnen het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). De wet komt dus niet in de plaats van maar erbovenop.

Herstellen en verbinden

Het wetsvoorstel legt gerichte streefdoelen en verplichtingen vast inzake herstel van terrestrische, kust- en zoetwaterecosystemen, van mariene ecosystemen, van natuurlijke verbindingen van rivieren en natuurlijke functies van bijbehorende overstromingsgebieden, van bestuiverpopulaties, van landbouwecosystemen en van bossen. De streefdoelen zijn velerlei en breed gesteld want biodiversiteit is overal waar je haar ziet en niet ziet. Enkele voorbeelden maken dit duidelijk. Zo wil Europa onder meer tegen 2030 de afname van de populatie bestuivers stoppen en tegen 2050 merkbaar verhogen. Tegen 2030 moet het nettoverlies aan groene stedelijke ruimte stoppen en tegen 2050 moet die met 5% zijn toegenomen. Elke agglomeratie, stad en voorstad moet dan een boomkroonbedekking van 10% hebben. Dat is niet alleen een uitdaging voor stadsplanologen maar ook voor boomkwekers,

Europa is Vlaanderen niet en omgekeerd.

groenvoorzieningsdiensten en zelfs stadslandbouw. Dat is dan goed nieuws voor de sector. In landbouwecosystemen (lees: op landbouwgrond) moet de biodiversiteit in het algemeen toenemen en moet een positieve trend waarneembaar zijn voor graslandvlinders, akker- en weidevogels, organische koolstof in minerale akkerbodems en landschapselementen met een grote diversiteit. Gedraineerde veengebieden die voor landbouw worden gebruikt moeten worden hersteld en herbevochtigd. Rivierbarrières moeten worden verwijderd zodat tegen 2030 ten minste 25.000 km aan rivieren wordt omgevormd tot 'vrij stromende rivieren ... Ter verduidelijking: deze Europese natuurherstelwet legt lidstaten op om habitats en soorten ook buiten de Natura 2000-gebieden beter te gaan beschermen (lees: herstellen) en verbinden, wat zowel naar grondgebruik als naar vergunningverlening voor een bijkomende impact zal zorgen. Over impact gesproken, daar heeft (nog) niemand zicht op.

De lijsten van passieve en actieve 'herstellingen' die tegen 2030 moeten zijn uitgevoerd en van verbeterdoelstellingen tegen 2050 moeten per habitattypen worden vastgelegd. Lidstaten moeten die in nationale herstelplannen verankeren. Het gevaar bestaat dat het in de Raad van Ministers (lidstaten) en het Europees Parlement in de eerste plaats om een symbooldebat zal gaan. De vele lettertjes uit het voorstel zullen worden ondergesneeuwd en passeren met alle gevolgen van dien. Verwacht wordt dat zowel de raad als het parlement in juni hun standpunt zullen bepalen waarna de trilog kan beginnen waarbij de drie Europese instellingen, Europese Commissie, Raad van Ministers en Europees Parlement tot een vergelijk moeten komen. Noteer dat de rapporteur in het Europees Parlement al heeft aangegeven dat hij de 20% herstel van land- en zeegebieden tegen 2030 naar 30% wil brengen. Die 'ten minste 30%

komt uit de EU-biodiversiteitsstrategie maar dan gaat het over de oppervlakte natuurbescherming en niet noodzakelijk over natuurherstel. Meteen is de sfeer van het politieke debat gezet.

Lasagne van maatregelen

De landbouwsector is niet tegen herstel en beheer van biodiversiteit. Functionele biodiversiteit is trouwens nodig om aan duurzame landbouw te doen en de voedselzekerheid veilig te stellen. De landbouwsector weet en ontdekt als geen ander dat de biodiversiteit als gevolg van de klimaatverandering zwaar onder druk staat. En, is dan ook als geen ander gemotiveerd om er werkelijk iets aan te doen. Maar er zijn grenzen aan de flexibiliteit en de draagkracht van de sector en dus aan de Europese 'lasagne' van maatregelen. De ene maatregel schuift boven de andere en zo worden meerdere lagen gevormd. Bovendien, niet alles kan zomaar worden afgekocht. De Europese Commissie wil 100 miljard euro van het huidige meerjarig financieel kader vrijmaken voor uitgaven op het vlak van biodiversiteit. Volgens Copacogeca, de koepel van Europese landbouworganisaties en -coöperaties, komt dat op 14 miljard euro per jaar die moet komen van een amalgaam van Europese fondsen, zo ook van het GLB. Volgens de impactanalyse of effectbeoordeling van de Europese Commissie zouden de voordelen ruimschoots opwegen tegen die kosten. Zij raamde de economische voordelen van het herstel van veengebieden, moerasgebieden, bossen, heide en struikgewas, graslanden, rivieren, meren, mariene en alluviale habitats en waterrijke kustgebieden achtmaal hoger dan de kosten. Boerenbond gaat na of dat rekenplaatje wel klopt en vooral wat de impact is op de landbouw in het verstedelijkte Vlaanderen. Europa is Vlaanderen niet en omgekeerd, wanneer het om ruimtelijke planning en natuurherstel gaat. ■

Nick François

adviseur Natuur- en biodiversiteitsbeleid
nick.francois@boerenbond.be

Grenzen aan draagkracht

Door de opeenstapeling van verplichtingen en steeds strengere natuurdoelen bezwijkt de Europese landbouwsector in het algemeen en de Vlaamse landbouw in het bijzonder stilaan onder de druk. Het wordt onmogelijk om nog aan landbouw te doen in verstedelijkte regio's. De voorstellen zorgen voor bijkomende juridisch bindende doelstellingen waarvan de impact op de land- en tuinbouwsector en dus op de lokale landbouwproductie pas op langere termijn volledig duidelijk zal worden. Hoe dan ook is de impact groot! Boerenbond vraagt de Europese Commissie om naast een degelijke Europese impactanalyse ook een impactanalyse per lidstaat te maken. In ons geval is dat Vlaanderen. Boerenbond is zowel op Vlaams, federaal als op Europees niveau actief bezig om onze beleidsmakers te waarschuwen voor deze natuurherstelwet zoals die nu voorligt. Verder zijn wijzelf aan de slag met een eigen impactanalyse en gaan we, gezien het belang van dit dossier, in april hiermee naar onze provinciale besturen en het Hoofdbestuur.

"Impactanalyse per lidstaat gevraagd."